

AARHUS TEATER SCALA
GULLIVERS REJSE
PREMIERE 04.03.05

En tur i spejlkabinettet

Når man tænker på eller hører navnet "Gulliver", så ser de fleste for sig billedet af kæmpen, der ligger fastspændt på jorden med en masse lilleputter omkring sig. Men når man dykker ned i Jonathan Swifts roman, *Gullivers Rejser*, opdager man et univers af flere forskellige verdner, en rejse i tid og rum befolket af skabninger med hver deres levevis.

Denne teaterversion af *Gullivers Rejser* har således alle fire rejser fra Swifts roman som afsæt og vil udover at bringe Gulliver til Lilleputternes og kæmpernes ø, landsætte ham i Yahoo'ernes og hestenes land. Landet hvor urinstinkterne og drifterne lever sammen med renheden og dyden. For siden at føre ham videre til forskerne og Den flyvende Ø, hvor der hersker en frygt for alt det som fremtiden vil kunne bringe med sig af ukendte farer.

Denne fantasifulde mangfoldighed af bizarre verdner og det farverige syn på vores liv og vores verden er grundlaget for forestillingen.

Man kan sammenligne det med en tur i spejlkabinettet, hvor man ser sig selv som kæmpe stor, lille bitte, rund eller skæv. Det er en mulighed for fra forskellige vinkler at se på sig selv og sin levevis for forhåbentlig at blive klogere på sig selv.

Jacques Matthiessen,
forestillingens dramatiker og instruktør.

**Ærgerrighed
får mennesker
til at gøre
de mest beskidte
ting, såsom
at klatre i
samme stilling,
som de kryber.**

Jonathan Swift

Lene H. Jørgensen · Søren Ruby · Marijana Jankovic

Jeg har selv været Gulliver

Jeg læste *Gullivers Rejser* for første gang som dreng. Det var fascinerende, fordi det svarede til noget jeg kendte fra mine drømme – det at være alt for stor til sine omgivelser. En tilbagevendende drøm var f.eks. at jeg kom sejlede på et skib ind i Roskilde Fjord. Skibet var pludselig lige så stort som hele fjorden og sejlede op i Domkirken. Jeg stod bare der på broen og kunne ikke stoppe det... Jeg led ofte af mareridt, hvor alting var helt forkert i proportioner, og så synes jeg ligesom jeg genkendte noget i Gulliver (...)

For mig i dag handler *Gullivers Rejser* om, at jeg føler mig bekræftet i, at vi lever i en meget sammensat virkelighed, som rummer mange flere dimensioner og forskellige størrelsesforhold, lige som forskellige tidslakuner. Det er jo også en af de ting man hæfter sig ved som rejsende. Man ankommer hele tiden til en anden tid. Hvad enten man ankommer til Havanna, hvor alting er ligesom engang i 50'erne på grund af deres biler, eller også er det som i Middelalderen, fordi man er kommet langt uden for alfarvej og er havnet i en eller anden landsby i Tibet.

I lighed med tidslakunerne, er der også rumlige forskydninger, som gør at man føler sig bekræftet i, at vi lever i en verden med mange dimensioner. Det er en sandhed, som synes at blive glemt i dag. Vi er så skrår sikre på, at vores virkelighed er den eneste ene. Den indsnævring der finder sted i form af fremmedhad og en lukken-sig-om-sig-selv er i virkeligheden at snyde os selv for eventyret. Det ligger jo netop i forskelligheden. I *Gullivers Rejser* er det blot drevet til det ekstreme. Der er forskelligheden så stor, at den bliver absurd, og eventyret af samme grund totalt. Enhver drøm rummer i sit væsen en overskridelse af virkelighedens grænser.

Forfatter og globetrotter Ib Michael

**Alle store
hofmænd
følger
altid to
maksimer
– at holde
god mine og
aldrig at
holde ord.**

Jonathan Swift

Lars Dammark · Lene H. Jørgensen · Marijana Jankovic · Mikkel Rosenberg

Gullivers Rejse
Frit dramatiseret af
Jacques Matthiessen efter
Jonathan Swift

Iscenesættelse
Jacques Matthiessen

Scenografi og kostumer
Pia Maanssen

Lysdesign
Jesper Ahnfeldt

Lyddesign
Caspar Ravn

Masker
Søren Harder

Dukker
Gertrud Exner

Gulliver
Mikkel Rosenberg

Sympons, Potteforsker m.fl.
Thomas G. Madsen

Earl Grey, Konge m.fl.
Søren Ruby

Greys tjener, Munodi, Søn m.fl.
Lars Dammark

Stuepige, Vindforsker m.fl.
Marijana Jankovic*

Stuepige, Embedsmand,
Dommer m.fl.
Lene H. Jørgensen*

Mary, Potteforsker m.fl.
Julie Riis*

Stuepige, Dronningen,
Datter m.fl.

Marie T. Wisbøl*

Tjener, Svævetjener m.fl.
Viktor Melnikov*

*3. års elever fra Skuespiller-
skolen v/Aarhus Teater

Forestillingsleder
Jannie Krabbenhøft

Sufflør
Anette Walsøe

Påklæder
Anne Marie Bøttcher
Lars Rygaard

Dramaturgisk konsulent
Line Krogh

Premiere Aarhus Teater Scala
04.03 2005

Forestillingens varighed
ca. 1 time og 10 minutter
uden pause

Programredaktion
Trine Holm Thomsen &
Agnete Krogh

Foto fra afsluttende prøver
Jan Jul

Plakat & program layout
Jørn Moesgård as

Tryk
EJ Graphic A/S

Teaterchef
Madeleine Røn Juul

Teknisk Chef
Jens Ravn

Økonomichef
Ralf Rudfeld

Marketingchef
Theis Petersen

Marketing
Agnete Krogh
Barbette Møller
Morten Daugbjerg
Jan Jul

Dramaturg
Trine Holm Thomsen

Publikumsinspektør
Kim Lang

Scenen
Scenemester Knud Brodersen
Koordinator Lars Fog
Alex Sørensen
Bjarne Skram Jensen
Jacob Rosenberg
Jan Holm Nielsen
Jan Larsen
Jørn Olesen
Karin Grouleff Christensen
Morten Lund
Ole Gade Olsen

Smedeværksted
Jens Villesen
Svend Christensen
Lars Overgaard

Snedkersal
Bent Sørensen
Erik Wisler
Jens Andersen

Malersal
Anne-Marie Kjær
Michael Odgaard Andersen
Ruth Grønborg
Søren Thiim Harder

Rekvisitafdelingen
Rekvisitør Viggo Bay
Steen Jonassen

Skræddersal
Afdelingsleder Jeannet Alting
Kostumier Hanne Gissel
Conni Møldrup
Gurli Radich Johansen
Henny Andersen
Ingrid Brande
Kirsten Thomsen
Viggo Eriksen

Frisører
Afdelingsleder Britta Høxbro
Bente Hytte Rasmussen
Ellen Margrethe Nielsen
Lis Zesach Kesje

Lyd
Tonemester Kim Engelbrecht
Andreas Alsing Carlsen
Caspar Ravn
Jeppe Larris

Lys
Koordinator Peder Jacobsen
Bo Høgh Jensen
Jens Holm Larsen
Jesper Ahnfeldt
Jonas Kongsbach
Knud Jacobsen

Teatertekniske elever
Sune Munk Schou
Ditte Marie Winther

Aarhus Teater
er støttet af
Århus Amt

Vi støtter Aarhus Teater
Hovedsponsorer

Eventsponsorer

Nykredit

paustian

Web sponsorer

www.aarhusteater.dk udvikles
i samarbejde med webbureauet
Novicell ApS og softwareudvikleren
Dynamic Systems A/S

**Aarhus Teaters erhvervsklub,
Teaterlogen**

A/S Panda VVS

Aarhus United A/S
www.aarhusunited.com

EDC Mæglerne, Jan Larsen
www.edc.dk

EJ Graphic A/S

Elna og Erik Mariagers Fond

Entrée Vin-Tøj og Gaver

Hensberg Construction aps

Jensens Bureau
www.jensens.dk

Jørn Moesgård as
www.moesgaard-as.dk

Jyske Bank
www.jyskebank.dk

KPMG
www.kpmg.dk

Malermester Erik Dalsgaard A/S

Mangaard Rejsecenter A/S
www.mangaard-travel.dk

MN Music
www.mnmusic.dk

Nordea
www.nordea.dk

Nordic Rentals A/S
www.nordic.dk

Spar Nord Bank
www.sparnord.dk

Svend Andresen A/S
www.svendandresen.dk

Søren Jensen,
Rådgivende Ingeniørfirma
www.sj.dk

Trøjborg Grafisk A/S
www.troejborg.dk

Århus Stiftstidende
www.stiften.dk

**Jeg elsker
en fin og
beundringsværdig
omgangskreds;
jeg er den mest
jævne i
selskabet-**

Jonathan Swift

Søren Ruby · Julie Riis · Marie T. Wisbøl

Julie Riis · Thomas G. Madsen · Mikkel Rosenberg

Viktor Melnikov

Marijana Jankovic

Jonathan Swift

(1667-1745)

Den irsk/engelske forfatter, satiriker, præst og domprovst Jonathan Swift regnes som en af 1700-tallets store forfattere inden for den engelske litteratur og den satiriske genre. Han blev født i Dublin i 1667 af engelske forældre og boede en del af sit liv i England. Bl.a. fik årene 1710 - 1714 stor betydning for ham. På det tidspunkt boede han i London og kom her i forbindelse med de førende politikere i den engelske regering, og med sin intelligens og skarpe pen havde han frem til Dronning Annes død i 1714 stor indflydelse på regeringens politik. Egentligt ville han selv være politiker, men dette var ikke muligt som præst, man skulle da være biskop. Men hans satiriske talent stod i vejen for at opnå bispeværdighed, da han ikke undlod at skrive sarkastisk om kirkelige forhold, og af mange, bl.a. Dronning Anna, derfor blev anset for at være en gudsbespotter.

Flere af hans hovedværker, særligt *Travels into Several Remote Nations of the World* fra 1726 (i dag kendt som *Gullivers Rejser*) hører til blandt verdenshistoriens klassikere. Swift forener i sine værker humor med en uforsonlig aggression og et besk og dystert menneskesyn med en sproglig præcision. Han chokerede med sin uhørt skarpe skrivestil, når han med humor kritiserede det moderne samfund og skrev om religiøse afvigere, den teoretiske videnskab og politik. Han var på sin tid en af de mest oprørske forfattere. Et sted, hvor hans særprægede vrede, ironi og satire fik sit klare udtryk i kort form var i det lille skrift *A Modest Proposal* fra 1729 (*Et beskedent forslag*). Udgangspunktet var samtidens omfattende nød og store befolkningstilvækst i Irland, hvor folk døde af sult, sygdom og elendighed, og skriftet var et besk udtryk for Swifts medfølelse med det fattige folk og hans indignation på deres vegne. I skriftet fremsætter han et forslag, hvis hensigt det var, at forhindre de mange børn af fattigfolk i at blive en byrde for landet og i stedet gøre dem til nyttige medlemmer af samfundet. Skriftet gik ud på, at de fattige mødre skulle amme deres børn til etårs alderen, hvorefter børnene skulle slagtes og tilberedes til de

riges bord. Herefter udvikles forslaget detaljeret med ideer til serveringsmuligheder som fx frikassé eller ragout. Forslaget var ment som en ironisk øjenåbner for den herskende britiske klasse, som Swift havde set sig gal på.

Da *Gullivers Rejser* udkom i 1726, var det i en censureret udgave. Først i 1736 udkom originaludgaven. Den grumt satiriske roman om skibslægen Lemuel Gulliver var ved første udgivelse et altoverskyggende samtaleemne indenfor det litterært interesserede London. Nok kunne den læses som en børnebog og var skrevet med enorm fantasi og sans for eventyrlighed, nok foregik rejsen gennem fjerne "folkeslag", men den var ment som en ætsende kritik af samtidens engelske samfund og det engelske folk. Swift kunne holde af enkelte individer men i udgangspunktet hadede han nationer, professioner og samfund, og hans misantropiske menneskesyn prægede ganske tydeligt romanen. Den var som et spejl for læseren. På én gang syntes læserens træk genkendelige og fremstod samtidigt latterlige. Meget hurtigt bredte interessen for bogen sig, således modtog Swift kun et par uger efter udgivelsen meddelelsen fra en ven om, at *Gullivers Rejser* blev læst alle vegne, både i Statsrådet og i amnestuen. Snart blev bogen oversat til flere europæiske sprog, og i dag regnes den som en klassiker i mange lande verden over.

I 1700-tallet dyrkedes rejselitteraturen flittigt bl.a. af Montesquieu, Voltaire, vores egen Holberg og ikke mindst af Jonathan Swift, som Holberg betragtede som sit århundredes mester i brugen af ironi. Der var blandt oplysningstidens forfattere en interesse for at dyrke rejseskildringen som litterær genre. Ved at lade hovedpersonerne som Gulliver og Niels Klim i Holbergs rejsebeskrivelse i *Niels Klims underjordiske rejse* (1741) møde en humoristisk skildret, omvendt eller anderledes verden kunne man mere eller mindre dristigt fremføre oprørske eller samfundskritiske synspunkter netop under dække af den verden, de rejsende mødte. Denne afspejlede ofte i forstørret og karikeret form tendenser i samtidens virkelige verden.

Med alderen blev Swift mere og mere bitter, misantropisk og afsindig, og i hans tre sidste leveår var han uhelbredeligt gal. Før den tid havde han oprettet et testamente, hvori han havde skænket sin formue til en galeanstalt.

Vi skriver også om kulturen – HVER DAG

MORGENAVISEN
Jyllands-Posten

**Et menneske
forbliver vist,
så længe
han søger en
visdom;
når han tror,
han har fundet
den, bliver
han en nar.**

Jonathan Swift